

113064 - آیا جمع شدن در شب آغاز سال جدید برای ذکر و دعا و خواندن قرآن جایز است؟

سوال

این پیام را بسیار در شبکه‌های اجتماعی دیده‌ام اما چون شک داشتم که چنین کاری بدعت باشد آن را بازارسال نکردم، بنابراین آیا نشر این پیام جایز است و برای آن ثواب می‌بریم یا چنین چیزی جایز نیست و بدعت است؟ ان شاء الله همه ما امشب سر ساعت ۱۲ شب یعنی آغاز سال جدید برخاسته دو رکعت نماز می‌گزاریم یا قرآن می‌خوانیم یا ذکر پروردگاران را به جای می‌آوریم یا دعا می‌کنیم، زیرا اگر پروردگاران به زمین نظر اندازد، در زمانه‌ای که بیشتر اهل زمین مرتکب گناه می‌شوند مسلمانان را خواهد دید که همچنان بر راه و روش طاعت هستند. به خاطر خدا این پیام را برای همه‌ی کسانی که در لیستت هستند بفرست چون هر چه تعداد ما بیشتر شود پروردگاران هم بیشتر خشنود خواهد شد. لطفا در این باره توضیح دهید.

پاسخ مفصل

الحمد لله.

کار بسیار نیکی کردید که چنین پیامی را منتشر نکرده‌اید. پیامی که در بسیاری از شبکه‌های اجتماعی که جهل و عامه‌پسندی در آن بیداد می‌کند منتشر شده است.

کسانی که اینگونه پیام‌ها را منتشر می‌کنند و از مسلمانان می‌خواهند نماز و ذکر را به جای آورند ما در نیت خوبشان شکی نداریم به ویژه که قصدشان این بوده که مردم در دوران گناهان کار نیک انجام دهند، اما صرف داشتن این نیت خوب باعث نمی‌شود هر کاری صحیح و مورد قبول باشد بلکه هر کاری باید از نظر سببش و جنس کار و کمیت و کیفیت و زمان و مکانش موافق با شرع باشد. برای تفصیل بیشتر درباره این شش مورد به پاسخ سوال شماره (21519) مراجعه نمایید. به این صورت مسلمان می‌تواند عمل شرعی را از عمل بدعی تشخیص دهد.

اسباب باز داشتن از نشر چنین پیام‌هایی را می‌توان در چند مورد مشخص کرد، از جمله:

۱- همیشه در طور تاریخ، اهل کفر و گمراهان مناسبت‌ها و مراسمی داشته‌اند؛ از دوران پیامبر - صلی الله علیه وسلم - تا دوران ما، اما هیچ سخنی از پیامبر صلی الله علیه وسلم وجود ندارد که ما را به انجام طاعت در هنگام گناه و معصیت دیگران فرا بخواند، چنانکه از هیچ یک از امامان مشهور استحاب چنین کاری نقل نشده است.

این کار در واقع درمان گناه به واسطه بدعت است، همانطور که برخی در برابر بدعت سوگواری و نوحه خوانی و خودزنی رافضیان در **عاشورا** به اظهار شادی و جشن گرفتن در روز عاشورا دعوت دادند!

شیخ الاسلام ابن تیمیه - رحمه الله - می گوید:

اما قرار دادن ایام ماتم و عزاداری، چنین چیزی از دین مسلمانان نیست بلکه به دین جاهلیت نزدیکتر است، سپس آنان با این کار، فضیلت روزه این روز را از دست داده اند. برخی از مردم نیز در این روزها بدعت‌هایی ساخته‌اند که مستند به احادیث ساختگی و بی‌اساس است مانند فضیلت غسل در این روز یا سرمه کشیدن یا دست دادن با هم و این کارها و امور نوساخته که همه‌اش ناپسند است، بلکه آنچه در این روز مستحب است روزه گرفتن است. درباره توسعه [و هزینه کردن] در این روز بر خانواده آثار معروفی نقل شده از جمله حدیث ابراهیم به محمد بن المنتشر از پدرش که گفت: به ما رسیده که هر کس در روز عاشورا برای خانواده‌اش هزینه کند و فراخ گیرد در دیگر روزهای سال بر وی فراخی خواهد آمد. این را ابن عیینه نقل کرده، اما این یک **بلاغ** غیر متصل است و بیشتر به نظر می‌رسد این روایت هنگامی ساخته شده که تعصب میان ناصبیان و رافضیان شدت گرفته و هنگامی که این گروه روز عاشورا را ماتم گرفتند، گروه مقابل نیز برای این روز روایاتی ساختند مبنی بر شادی و عید گرفتن آن که هر دو روش باطل است...

اما برای هیچکس جایز نیست که چیزی از شریعت را برای هر کسی تغییر دهد و اظهار شادی و سرور در روز عاشورا و خرج و هزینه در آن از بدعت‌های نوساخته و در تقابل با [بدعت] رافضیان است...

(اقتضاء الصراط المستقیم: ۳۰۰، ۳۰۲).

در این زمینه سخن با ارزش دیگری از شیخ الاسلام ابن تیمیه در پاسخ به سوال شماره (4033) نقل کرده‌ایم که می‌توانید به آن مراجعه نمایید.

۲- دعا و نماز در شریعت اوقات فاضله‌ای دارد که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - ما را به آن تشویق کرده‌اند مانند یک سوم پایانی شب که وقت نزول پروردگار سبحانه و تعالی به آسمان دنیاست، و تشویق مردم به انجام آن در وقتی که درباره آن نص صحیحی وارد نشده در حقیقت تشریح در **سبب و زمان** خاص است و مخالفت در یکی از اینها برای بدعت دانستن آن کافی است، چه رسد به یکجا شدن هر دوی این اسباب!؟

در پاسخ به سوال شماره (8375) درباره صدقه دادن به خانواده‌های نیازمند در آغاز سال میلادی، پاسخ به درست بودن چنین کاری دادیم و از جمله بیان داشتیم که: **ما مسلمانان هرگاه بخواهیم صدقه دهیم آن را برای مستحقان حقیقی بذل خواهیم کرد و به عمد روزی را که کافران به عنوان عید قرار داده‌اند برای چنین کاری قرار نمی‌دهیم بلکه هرگاه نیاز به صدقه احساس شد چنین کاری می‌کنیم و فرصت مواسم بزرگ خیر از جمله رمضان و دهه ذی الحجه و دهه پایانی و دیگر مواسم**

خیر را برای این کارها غنیمت می‌شماریم.

اصل در کارهای شرعی یک مسلمان پیروی و اتباع است نه نوآوری و ابتداع. الله تعالی می‌فرماید:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (۳۱) قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ [آل عمران: ۳۱ - ۳۲]

(بگو اگر الله را دوست دارید از من پیروی کنید تا الله دوستتان بدارد و گناهان شما را بر شما ببخشد و الله آمرزندهٔ مهربان است (۳۱) بگو الله و پیامبرش را اطاعت کنید؛ پس اگر روی‌گردان شدند قطعاً الله کافران را دوست ندارد).

ابن کثیر رحمه الله می‌گوید:

این آیهٔ کریمه، حاکم و قاضی بر هر کسی است که ادعای محبت الله کند و بر راه و روش محمدی نباشد، مبنی بر اینکه تا وقتی در همهٔ سخنان و احوال، پیرو شریعت محمدی و دین نبوی نشود در ادعایش دروغگو است، همانطور که در حدیث صحیح از پیامبر - صلی الله علیه وسلم - ثابت است که فرمودند: **هرکس کاری [در دین] انجام دهد که امر ما بر آن نیست، پس آن [کارش] مردود است.**

(تفسیر ابن کثیر: ۲ / ۳۲)

شیخ محمد بن صالح العثیمین - رحمه الله - می‌گوید:

پیامبر را بیشتر از خودتان دوست داشته باشید زیرا ایمان جز در این حالت کامل نمی‌شود اما در دین او چیزی را پدید نیاورید که از آن نیست، بنابراین بر طالبان علم لازم است که برای مردم روشنگری کنند و به آنان بگویند که به عبادات شرعی صحیح مشغول شوید و الله را یاد کنید و در همه حال بر پیامبر - صلی الله علیه وسلم - درود فرستید و نماز را برپا دارید و زکات دهید و در همه حال به مسلمانان نیکی کنید.

(لقاءات الباب المفتوح: ۵ / ۳۵)

۳- شما با این کار، وظیفه‌تان در مقابل این بدعت‌ها و منکرات که امر به معروف و نهی از منکر و نصیحت مخالفان است را ترک می‌کنید حال آنکه مشغول شدن به یک عبادت فردی با وجود گناهان و منکرات جمعی شایستهٔ شما نیست.

بنابراین نظر ما بر حرمت انتشار چنین پیام‌هایی و بدعت بودن پایبندی به انجام یک طاعت در این مناسبت‌هاست. برای شما همین کافی است که از چنین جشن‌های حرامی در مناسبت‌های شرک‌آمیز یا بدعت‌آمیز مردم را برحذر بدارید و با چنین کاری اجر می‌برید و وظیفه‌تان را در برابر انجام چنین گناهی انجام داده‌اید.

همچنین به پاسخ سوال شماره (60219) مراجعه نمایید. آنجا نکات مهمی درباره نیت خوب و اینکه صرفاً داشتن نیت باعث نمی‌شود شخص مبتدع از کار خود اجر ببرد، بیان شده است.

والله اعلم.